

Béarad breath na himriosna

[Brian Ó Cuív, 'The poetic contention about the river Shannon', *Ériu* 19, 89-110]

Tadhg an Ghadraigh Mac Aodhagáin cct.

1 Bérad breath na himriosna
do fhás fán Sionainn sruithbhinn
eidir Úa mBríain mbinnbhreathach
agus Tadhg Óg Ó hUiginn;
ar thagra na n-inbhior-s[o]in
na Sionna, an cás ad-chluinim,
ceithre laóidhe inmheasda
do-rinni an dás ghlan ghui gh |rinn;
ní tré easbhaidh inntliochta
ní dhíobh um dhán dá gcuirinn.

2 Acht mar dhlighios deaghollamh
sgéla gach rainn do fhriotal,
an sgél claón do cheartughadh,
cóir do chongmháil 'na hionadh,
inneósad go healadhnach
mo sgeóil um sheilbh na Sionna.

3 Ar chédchúis na córa-soin
uirre ar tús ciodh nach ttiocfainn?
Tosach laó[i]dhe lóghmhaire
airdrí[o]gh Mumhan an mhiodhfhuinne:
“a Shionann Bhríain Bhóroimhe,”
do ráidh sé ris an Sionainn.

4 Ód-chuala na sgéla-soin
Tadhg, éinleannán na héicsi,
cían ó chomhainm éantoighe
rádh Thaidhg ris Ó mBríain mBéirre:
“ná goir an t-ainm cédna-s[o]in,
ní hé a hainm fíre féine;
acht Sionann Choinn Chédchathaigh
í 's ní Sionann Bhríain Bhéirre.”

5 Ó ré Phádraig pheannfhadghlain
nó go ttáinic Brian Biorra
Éire ríamh gan fhreasabhra
ag Cloinn Choinn nár chreach mionna;
gen gur[ab] leó acht leathBhanbha
do ba leó sealbh na Sionna.

6 Ar Shionainn úir fhochlagaigh
maith agra Í Bhríain an Bhrogha:
Brian dá buain do Lochlonnuibh,

sí ag teacht láimh le Cionn gCoradh,
's nár *fhéad* tocht a Connachtuibh
a n-aghaidh na gcnoc gcorrach.

7 Rí Mumhan go móraithe
do ráidh a ráidhfe meisi:
ní a-nois tráth na córa-soin,
as tagra for sháil mbreithe;
do chosain Brian Bórimhe
an tSionann ribh-si reimhe.

8 A Leath Coinn an gcúalabhair
breath roimhe do bhreith reamhaibh
fán Sionainn gcaóin gcuánlongaigh
is ua Briain Bhinne Balair,
fán mbradán ro bhualasdair
Maóil Sheachloinn mórfhlaith Fabhair,
's fán gcloich mbúadha mbuantorthaigh
fríth san íasg agá chasgairt?

9 Rug breath SheanGhoill shuadhamhail
d'úa Briain an breac 's a[n] chlach-soin;
d'éis na breithe búadha-sain
Sionann ní libh-si a labhairt;
a Chonnachta an chruadhchagaidh
glaim na gcon oirdhearca aguibh
's a[n] tSionann sháimh shnuadhamhail
ag Cloinn Táil go na tarthaibh.

10 “Tirim fúair tú an cuidiochadh,
a Í Bhriain,” ar Tadhg treórach.
“An t-athair ór thuismiosdair
Sionann íasgiomdha eóghlan,
a breith is a buimiochas
's a baisdeadh, ceart an t-eolas,
tug sin sealbh is suidhiochadh
na Sionna do Leath *Choinn* cheólchar;
dlighidh brég a bruidiochadh,
rug an Gall leithbhreith leó-san.”

11 “Éileóchad-sa an leithbhreath-soin
an tSeanGhoill,” ol Maoil Sheachlainn,
“dearbh dlighidh an deighfhear-soin,
gen gurb é flaith an fhearoinn,
goin an éigne eithreghloin
den urchor meóir gan mearbhuill;
léig dó a *cheart* breitheamhnúis
'na dhiaigh fán Sionainn sreabhúill.”

12 Do Leith *Choinn* gan indeimhne

do bhean Goill Éire échtach;
Leath Mogha ar a misgnighe
tug a-noir Goill an Bhérta;
a sgéla ní hincheilte
ar an sruth n-íasgach n-énach;
d'éis an sgéil-sin d'innisin
mar as cóir an bhreath bérad.

13 Nír fhás clann san domhan-sa
acht ó athair 's ó mháthair;
le hathair ní cosantar
a chlann bhós do bhreith Phádraic;
d'éis athar san chomhforbas
clann an athar-s[o]in fágthair.

14 As é athair nádúra
na Sionna 's gacha srotha
gach tobar gan trághúghadh
as a ttigid ar tosach;
d'fhás an tSionann thrághúr-sa
ó thobar a gcrích Chonnacht.

15 Mar shloinntear an mhórchlann-sa
ó Ádhamh is ó Eabha
's mar tá an Leath Coinn chródha-sa
ó Chonn Chéadchathach chreachach,
Síol Néill, tuir gach mórchatha,
sloinntear ó Níall mac Eachach;
samhail sin 's na mórsrotha -
Sionann seach gach sruth leabhair -
san mBréifne atá an móρθobar
ór fhás an tSionann shreabhghlan.

16 Ag so corp dá chothachadh
do bhréig ar an nGall ngod-sa;
dílios fiadh gach comhartha
linn féin fiorbhun an tsrotha;
an t-iasg mara bhfoghabhtar
dílios don ghlaic ros gonfa;
nach lais sealbh an tsrotha-sa
an bhreath ní beag a holcas;
rug clainbhreath ar Chonnachtuibh
ór as léo sealbh an tsrotha
go ndeach fána chomhforbuibh,
mar do chlaón san cóir chonnacht.

17 Éimhear Fionn ó bhfuilid-sion
Síol mBriain is maithe Mumhan,
nocha dó do mhoidhiosdar
ná dá shíol ní dhá ndubhart;

don tighearna thuirionta
ór fhás Síol gCuinn na gcuradh
do mhoidhsíod na huisgeadha
lér mórach Sionann sruthghlan;
Síol mBriáin bhías dá cuidíochadh,
ag Cloinn Choínn bhías a bunadh.

18 A Dhé, an é Brían Bóromha
a-dubhart nó Brían Breagha
céidBhrían Sionna slóghonta?
Do Shíol cCuinn Brian mac Eachach.
Seanathair Cuinn chródhachta
dár chomhainm Túathal Teachtmhar,
é do bhean an bhóromha
do Laighnibh na laóch neartmhar;
linn do bhean an bhóromha;
linn féin éruic ar seathar.
Ón mBrían-soin 's ón bhóromha
sloinntear Sionann úr Eachach.

19 Ag sin athair aici-si;
ag so a cineadh, ní ceilti:
Loch Cé agus Loch Aíllinne,
Loch Teichíod, téad na treisi,
Claonloch is Loch n-Aírinne,
Loch Bó, Loch Tarbh, Loch Leisi,
Loch Ríbh, rí na haicmi-si,
's Loch Laóigh, cían go leithne,
Loch nDairbhrioch, Loch Aírinne,
Loch Saóilíonn ór shíol Eithne;
géin mhairios an aicmi-si
nír dhligh Ó Bríain a breith-si.

20 A-táid seathra a gConnachtuibh
'g an tSionuinn as trén tuile:
Eighníoch, Búill, 's na Bona-sa,
Srotha Aíllinne uile,
Suca is Forba fhochlagach
tré Mhagh Rámhada ruidhe;
fíor do chách 's do Chonnachtuibh
TuadhMhumha uile uile;
Eithne, Inneoin, Brosnadhach,
Caimlín, Bun Cuilíonn chuíce;
na haibhne 's na locha-sa
líonas í dh'íasg is d'uisge;
badh í an tSionann Chonnachtach
go ttí an bráth tar gach mbuidhin.

21 Sionann sruth Shíol Muireadhaigh,
gá ttád Dál gCais díar ndaóinibh?

An buinne saor sruithleabhar
cuisle cridhe Chlann gCraóidhe;
cuisle gach cuirp dhuiniota
ón gcorp comshlointear choidhche.

22 A ladhair an lúdaigén
ann ghabhas cuisle an chridhe;
ní shloinntear ón úrghlainmhéir
acht gé gabhar ann isi,
bhail ó ttig a dúthchaisfhrémh
asé a hainm - cuisle an chridhe.

23 Mar sin sódh ar Sionnai-ne,
cuisle chridhe 'nar gcomhar,
gé do-ní sí an siobhal-soin,
sloinntear gach sruth óa thobar;
Connachta an chláir chiomhasghlain
mona agraad móirLeath Mogha
a cuisle as cúis iongantais
d'agra 's gan agra a colla.

24 Nocha n-abhann chomharsan
Sionann an tsrotha thréinmhir;
ná bíoth an Leath Modha-sa
don tSionainn d'áis ná dh'éigion,
ór ní conair dhrochthagra
do Dhál gCais Leath Cuinn chéillidh
ar fheabhas a hollamhan
d'iomad eólais gá héicsibh.
'S dá ndeach cion ar chothachadh
nach urra Síol Airt Éinfhir?
'S ar gach fáth dá ndubhart-sa
fán Sionainn n-iasgaigh n-éignigh,
biaidh an tSionann thobarghlan
ag cloinn Choinn ó chloinn Éimhir.

25 Bearar go Mac Flannchadha
mo dheaghlaoidh ar n-a dénamh,
do-rinnios um dheaghdhalta
as a leabhraibh do léghus;
coisgeadh sé dhá anntagra
Ó Briain uman mbreith bhérad.